

Tisková zpráva Lucemburk 20. září 2016

Vyřazování jaderných zařízení z provozu a konečné uložení jaderného odpadu v Litvě, Bulharsku a na Slovensku by mohlo stát 11,4 miliardy EU, uvádějí auditoři EU

Podle nové zprávy Evropského účetního dvora budou odhadované náklady na vyřazení z provozu sovětských jaderných reaktorů první generace v Litvě, Bulharsku a na Slovensku činit nejméně 5,7 miliardy EUR a mohly by se zdvojnásobit, pokud by se započítaly i náklady na konečné uložení vysoce aktivního odpadu.

Auditoři konstatují, že členské státy spolufinancují programy EU stále ve velmi omezeném rozsahu. Rozdíl mezi náklady na vyřazování a financováním v Litvě se od jejich poslední návštěvy v roce 2011 zvýšil na 1,56 miliardy EUR. V Bulharsku se mezera ve financování v současnosti odhaduje na 28 milionů EUR a na Slovensku na 92 milionů EUR. Specializované programy financování z EU zaměřené na vyřazování jaderných zařízení z provozu nevytvořily správné pobídky pro včasné a nákladově efektivní vyřazování zařízení z provozu a téměř u všech klíčových infrastrukturních projektů došlo ke zpoždění.

„Znepokojuje mě, že klíčové projekty vyřazování zařízení z provozu se zpozdily, že zůstávají finanční mezery a že řešení konečného uložení vysoce aktivního odpadu nepostupuje dostatečně vpřed,“ uvedl Phil Wynn Owen, člen Evropského účetního dvora odpovědný za zprávu.

Auditoři zjišťovali, jakého pokroku programy pomoci EU pro vyřazování jaderných zařízení z provozu od roku 2011 dosáhly. Orgány členských států tvrdí, že elektrárny byly nevratně uzavřeny, avšak ne všechny očekávané výstupy, které Komise používá k posouzení pokroku směrem k nevratnému uzavření, byly zcela realizovány. Práce na demontáži klíčových součástí v prostorách s nižší radiací, například turbínových hal, v elektrárnách Ignalina (Litva), Kozloduj (Bulharsko) a Bohunice (Slovensko) značně pokročily. Nicméně stále je třeba provést rozhodující práce v pásmech s vyšší radiací, jako jsou kupříkladu budovy reaktorů. Tři uvedené členské státy vybuchovaly přímo na místě určitou klíčovou dočasnou infrastrukturu pro nakládání s odpadem, u téměř všech zásadních infrastrukturních projektů však došlo ke zpoždění. Nejdelší zpoždění nastalo v Litvě, kde bylo konečné datum vyřazení z provozu od roku 2011 odloženo o dalších devět let na rok 2038.

Budoucí náklady na vyřazování a konečné uložení vyhořelého jaderného paliva nejsou vždy zaúčtovány do rezerv anebo uvedeny v příloze k účetní závěrce. To omezuje transparentnost a narušuje schopnost orgánů náležitě plánovat, jak budoucí náklady na vyřazování zařízení z provozu a uložení odpadu hrazeny.

Auditoři předkládají **Komisi** a členským státům řadu doporučení. K hlavním doporučením pro Komisi patří:

- usilovat o zvýšení vnitrostátního spolufinancování v programovém období 2014–2020;

Účelem této tiskové zprávy je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy přijaté Evropským účetním dvorem. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – tiskový mluvčí

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – pracovník tiskového oddělení

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

- specializované programy financování pro vyřazování jaderných zařízení v Litvě, Bulharsku a na Slovensku z provozu by měly být po roce 2020 ukončeny. Bude-li jasně stanoveno, že je potřeba využít fondy EU v jednom nebo více z uvedených tří členských států i po roce 2020, jakékoli budoucí financování EU navržené Komisí a případně schválené normotvůrcem by mělo zahrnovat vhodné pobídky k vyřazování zařízení z provozu, včetně toho, že bude časově omezené a založené na vhodné míře spolufinancování poskytovaného členskými státy. Jedním z možných postupů by bylo rozšířit přístup k evropským strukturálním a investičním fondům, aby se za splnění uvedených podmínek mohly činnosti v rámci vyřazování jaderných zařízení z provozu financovat z nich;
- umožnit použít pomoc EU pro vyřazování jaderných zařízení z provozu jen na financování zaměstnanců, kteří v plném rozsahu pracují na činnostech týkajících se vyřazování z provozu;
- spolupracovat s členskými státy, aby budoucí náklady spojené s vyřazováním jaderných zařízení z provozu a konečným uložením vyhořelého paliva byly řádně a transparentně zaúčtovány;
- se všemi členskými státy zkoumat možnosti konečného uložení vyhořelého paliva a vysoce aktivního odpadu včetně případných regionálních řešení a řešení na bázi EU.

K hlavním doporučením **pro příslušné členské státy** patří:

- dále zlepšit řízení projektů, aby byla infrastruktura pro nakládání s odpadem a vyhořelým palivem k dispozici v plánovanou dobu, a vybudovat vlastní technické kapacity s větší rovnováhou mezi interně a externě zajišťovanými odbornými službami;
- zlepšit výměnu osvědčených postupů a technických znalostí mezi sebou navzájem i v rámci širšího společenství pro vyřazování jaderných zařízení z provozu v EU a v jiných zemích;
- stanovit úplnější odhady nákladů a plány financování uložení vyhořelého paliva a radioaktivního odpadu;
- uznat svou roli při dodržování zásady „znečišťovatel platí“ a být připraveny použít vnitrostátní finanční prostředky ke krytí nákladů na vyřazení z provozu i nákladů na konečné uložení, a to jak ve stávajícím období financování, tak posléze.

Poznámky pro redaktory

V době, kdy byly Litva, Bulharsko a Slovensko kandidátskými zeměmi na přistoupení k EU, bylo jako podmínka jejich přistoupení stanoveno uzavření a následné vyřazení z provozu osmi sovětských jaderných reaktorů první generace ve třech jaderných elektrárnách v Ignalině (Litva), Kozloduji (Bulharsko) a Bohunicích (Slovensko).

Uzavření a následné vyřazení těchto jaderných reaktorů z provozu před koncem jejich projektované životnosti představovalo významnou finanční a hospodářskou zátěž. EU tudíž souhlasila s poskytováním finanční podpory od roku 1999. Do roku 2020 dosáhne celková hodnota podpory z EU na vyřazování jaderných zařízení z provozu částky 2 955 milionů EUR, přičemž největší část získá Litva (1 553 milionů EUR), následovaná Bulharskem (731 milionů EUR) a poté Slovenskem (671 milionů EUR). Kromě toho v období do roku 2013 bylo uvolněno 890 milionů EUR na projekty, které měly pomoci zmírnit některé dopady ztracené vnitrostátní kapacity pro výrobu energie v důsledku předčasného uzavření elektrárny.

Auditoři navštívili všechny tři elektrárny a hovořili s hlavními orgány v členských státech. Navštívili rovněž Evropskou komisi, EBRD a staveniště největšího světového hlubinného geologického úložiště vyhořelého jaderného paliva ve Finsku.

Při auditu jsme neposuzovali bezpečnost ani ochranu zařízení, ani jsme se nesnažili argumentovat ve prospěch jaderné energie nebo proti ní, ani vyvozovat závěry ohledně skladby dodávek energie v EU.

Zvláštní zpráva č. 22/2016 „Programy pomoci EU pro vyřazování jaderných zařízení z provozu v Litvě, Bulharsku a na Slovensku: od roku 2011 bylo dosaženo určitého pokroku, zásadní výzvy však teprve čekají“ je k dispozici ve 23 jazycích EU.